

Møte for lukkede dører, Stortinget 24. mai 1935

Møte for lukkede dører i Stortinget
den 24. mai 1935 kl. 17.

President: Magnus Nilssen.

Dagsorden:

1. Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående de ved varebetalingsoverenskomsten med Tyskland opsatte protokoller av 6 september og 31 desember 1934 (Innst. S. J.).
2. Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående beretning om Garantikassen for Sparebankers virksomhet i 1934 (Innst. S. M.).
3. Innstilling fra militærkomiteen angående kystartilleriets budgett for budgettåret 1 juli 1935 - 30 juni 1936 (Innst. S. L.).
4. Innstilling fra militærkomiteen om Marinens flyvemateriell (Innst. S. N.).
5. Referat.

Presidenten: Dette møte foreslåes holdt for lukkede dører. Det ansees enst. bifalt.

Presidenten foreslår at Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet. Det ansees også bifalt.

Før vi går over til dagsordenen, vil presidenten ta en sak som står i forbindelse med Stortingets representasjon ved den svenske riksdags 500-årsjubileum. Presidentskapet har gått ut fra at der, i likhet med hvad der har vært gjort ved tidligere lignende anledninger, i forbindelse med hilsningstalen til den svenske riksdag også leveres denne en gave. Gaven består av et stort maleri utført av Henrik Sørensen forestillende Torgny Lagmann på Uppsalatinget. Maleriet vil bli utstillet i Stortingets sal herute imorgen formiddag fra kl. 1/2 10, slik at representantene får anledning til å se det.

Videre er der utferdiget en kunstnerisk mappe, hvori der skal ligge en adresse. Presidenten forutsetter at han har Stortingets bemyndigelse til å innkjøpe disse nevnte gaver - og anser det bifalt.

Den adresse som følger med den nevnte mappe, skulde få følgende lydelse - den er omdelt til representantene:

NORGES STORTING HILSER SVERIGES RIKSDAG

PÅ DENS FEMHUNDREDÅRS DAG. GRUNDEN SOM ENGELBREKT LA I ARBOGA I 1435 HAR HOLDT. SVERIGES OPGANG OG NEDGANG, KRAFT OG ÆRE ER SPEILET I LANDETS RIKSDAG GJENNEM ET HALVT ÅRTUSEN. SPRUNGET FREM AV NATIONENS DYP TIL VERN FOR FRIHET; GJENNEM TUNGE ÅR LANDETS NØDANKER I FARENS STUND; SAMLENDE TOLK FOR STÆNDER OG INTERESSER; SÅ FAVNENDE VIDERE SOM UTTRYK OG MÅLBÆRER FOR DET HELE FOLK HAR RIKSDAGEN BÅRET DEN BREDE OG STERKE STRØM AV SVENSKE HÅB OG LÆNGSLER OG DRØMME GJENNEM FEM SEKLER. I FRENDSKAP OG VENSKAP; I DYP FØLELSE AV SAMHØRIGHET MELLEM FOLKENE; I SIKKER FORVISSNING OM AT DET ENE LANDS

FREMGANG ER VINDING OG VEKST OGSÅ FOR DET ANDET, SENDER NORGES STORTING SIN HILSEN OG HYLDEST TIL SVERIGES FOLK I ØNSKET OM AT RIKSDAGEN ALLTID MÅ VÆRE DEN VÅKNE VAKT OM RIKETS UAVHENGIGHET OG ÆRE, DET LEVENDE UTTRYK FOR ENHETEN MELLEM FORTID OG FREMTID, DEN UROKKELIGE BÆRER AV FOLKETS VILJE TIL FRIHET OG FRED.

Valen: Eg synest det er ikkje so lite å segja um forma i den adressa presidenten no har referert. For det fyrste vil eg ha sagt at eg synest det hadde vore naturleg at denne adressa hadde vore halden på nynorsk; eg skal ikkje segja meir. Presidentskapet har funne noko anna, og eg skal ikkje taka upp noko ordskifte um det spursmålet; men eg vilde gjerne ha halde fram dette. - Men når adressa fyrst skal vera på riksmål, er det fyrste som spring i augo rettskrivinga i denne adressa. Eg har set gjennom ho, og eg har funne 13 feil i dei 18 linone i denne adressa. Ein kunde kanskje tru at det ikkje er den rettskriving me no har, at det er den gamle rettskrivinga frå fyrr 1917; men det er det ikkje. Det er mange ord som er skrivne slik som dei skulde skrivast etter 1917, men ikkje fyre 1917. Det er eit samansurium av ortografi som er heilt meiningslaus, og det heile er so formlaust at det ikkje kann vera noka meining i for Stortinget å senda det i den form. Når det her er prenta med berre store bokstavar, går eg ut frå at det er gjort - ikkje for at det skal vera vanskeleg for oss å lesa, men for di dette er den form adressa skal ha, so me difor må festa oss ogso ved rettskrivinga.

Det kunde vera mykje å segja også um ordvalet, um stilen i dette; men det er sjølv sagt ei skynssak. Eg synest ikkje det er serleg høveleg i ei adresse til Sverige sin riksdag å tala um "Sveriges nedgang". Eg synest det hadde vore ei naturlegare ordleggjing at det i staden for "Sveriges opgang og nedgang" hadde vore tale um Sveriges framgang. I same lina er dette ordet "speilet", som nærast ser ut som um det skulde vera meint ein spegel. I alle fall trur eg at um ordet "av" eller liknande vart lagt til, vilde det ha gjort det klårare ved ei rask lesing. - So står det:

"SPRUNGET FREM AV NATIONENS DYP TIL VERN FOR FRIHET;
GJENNEM TUNGE ÅR LANDETS NØDANKER I FARENS STUND; SAMLENDE
TOLK FOR STÅNDER OG INTERESSER; SÅ FAVNENDE VIDERE ..."

Det er som um dette fyrste er noko som er tilbakelagt, og so kjem me fram til det siste. Men Johan Sverdrup sitt ord um "nødanker i farens stund" kann vel gjelda i notid som i fortid og ogso i framtida. Denne fyrste leden - den andre leden har eg ikkje nokon merknad å gjera ved - skal verka pompøst, men han er vorten affektert, og han er rotut og uklår. Men det er sjølv sagt uråd å stå her i Stortinget og diskutera stil og form på denne måten. Difor skulde eg ha hug til berre å gjeva presidentskapet fullmakt til å senda ei helsing i hovudsaka, som ein bruker segja her i Stortinget, i samsvar med det framlagde utkast; for eg synest det kunde vera grunn til å sjå på desse ting um att.

Men når det gjeld ortografien, kann det ikkje vera noka meining i å senda den ortografi som her ligg fyre. Det kann

ikkje vera meining i anna enn at Stortinget i 1935 bruker den ortografi som statsmaktene vedtok i 1917. Eg vil be Presidenten segja frå um at den offisielle ortografi vil verta brukt. Dersom ikkje, vil eg gjera framlegg um at han skal brukast.

Hambro: Jeg er enig med hr. Valen i hvad han sa om rettskrivningen. Det som er omdelt, skyldes en inkurie, som ingen i presidentskapet har ansvaret for, og jeg kan kun si at der er gitt beskjed om å gjennomføre den nye rettskrivning, og det vil bli gjort uten noen beslutning her. Den uriktige ortografi skyldes en manglende korrektur.

Hvad angår tekstens første del, vil jeg gjerne ha sagt at det har vært presidentskapet om å gjøre å få - ganske faktisk - svakt minnet om at det norske Storting i virkeligheten er en eldre folkerepresentasjon enn det svenske, og det kunde ikke gjøres på noen annen måte enn ved helt historisk korrekt å gi uttrykk for den historiske linje som førte fra den gamle riksdag til stenderforsamlingen, som så i 1866 blev avløst av den nuværende svenske riksdag. Jeg synes man har grunn til på norsk side å være klar over at det norske Storting, det er dog den eldste virkelige folkerepresentasjon i Norden. Den svenske riksdag var i de første århundrer nettop utsprunget av landets nød. Hver gang landets nedgang presset på så sterkt som den gjorde i Engelbrekts dager, trådte der sammen en riksdag for å verne folket. Men en ordinær, moderne forfatning med folkerepresentasjon fikk Sverige først i 1866. Og like overfor den tilbøielighet der ofte er på norsk side til å undervurdere oss selv i forhold til andre og til å betrakte vår historie som kort og relativt likegyldig, syntes vi det var helt verdig og helt korrekt i denne form å få sagt hvad vi mente burde sies. Stortinget er eldre som virkelig folkerepresentasjon enn både riksdagen i Sverige og riksdagen i Danmark. Det kunde ikke godt sies på noen annen måte.

Selvsagt kan man alltid diskutere stilen i en adresse. Det er meget vanskelig å forme en slik adresse, bl.a. av den grunn, at det aldri kan stå mere enn et visst antall bokstaver eller et visst antall ord på det givne område. Man kan ikke komponere fritt. Det er jo meget vanskelig å diskutere i detaljer adjektiver og substantiver i en slik ting; men vi drøftet dette ganske inngående i presidentskapet, nettop under hensyn til den historiske utvikling og de historiske forhold jeg der har nevnt. Jeg kan bare på hele presidentskapets vegne beklage at disse inkurier med hensyn til rettskrivningen er fremkommet. Hadde vi hatt anledning til å få se dette avtrykk tidligere, skulde det vært rettet før det blev omdelt til Stortinget.

Presidenten: Presidenten henholder sig til hvad hr. Hambro har sagt om rettskrivningsformen, og man kan gå ut fra at den side av saken vil bli rettet så snart dertil er anledning.

Valen: Det er rettskrivinga som spring mest i augo, og den ting vert, som me har høyrst, retta. Det andre kann - som det er halde fram - sjølvsagt ikkje diskuterast i detalj her. Eg hadde ei lita kjensle av at det var det som hr. Hambro no fortalde oss, som presidentskapet vilde ha fram; men eg kann ikkje skyna

at presidentskapet har vore serleg lukkeleg med den form det har valt for dei tankane.

Vegheim: Hvad formen angår, kan jeg slutte mig helt til det av hr. Valen og det av hr. Hambro fremholdte; men det er med hensyn til innholdet jeg har en bemerkning å gjøre. Det står at den svenske riksdag er "sprunget frem av nationens dyp til vern for frihet". Jeg er av den opfatning, at riksdagen er sprunget frem av kampen mellem adelsmakt og kongemakt, og da finner jeg at det måtte vært mulig å finne en annen formulering her.

Hambro: Dertil vil jeg bare si at det var Engelbrekts dalkarler, bønderne fra Mora og de andre distrikter, som trådte sammen til den første riksdagen, og det var å få fienden - den utenlandske fiende - drevet ut av landet. Først på et meget senere tidspunkt blev riksdagen skueplassen for kampene mellem kongemakt og adel.

Vegheim: Jeg skal dertil bare få bemerke at folkets brede lag ingenting hadde å si i politikken på det tidspunkt da dette gikk for sig.

Bonnevie: Jeg må få lov å si at jeg er enig med hr. Valen. Jeg synes ikke det er taktfullt i en lykkønskning å minne Sverige om dets nedgang. Når det så uttrykkelig er sagt at dette også er meningen, synes jeg det er desto klarere at vi ikke har noe med å minne Sverige om det. Jeg henstiller til det ærede presidentskap at det tar hensyn til hvad hr. Valen her har sagt.

Hambro: Det forekommer mig virkelig at det er å overdrive taktfullheten landene imellem, at en nasjonalforsamling ikke skal kunne si til en annen nasjonalforsamling hverken at den har vært folkets nødanker i farens stund - for det kan man vel heller ikke da antyde - eller at den har vært et speil for landets lengsler og drømmer i opgang og i nedgang. Det er jo det som skaper bakgrunnen for hele riksforsamlingen og for dens storhet. Jeg synes man skal være uhyre taktfull og varsom, men der er dog visse kjensgjerninger som er så elementære at det mellem mennesker av verdighet og mellem voksne mennesker er helt latterlig ikke å nevne dem eller å se bort fra dem. Riksdagen i Sverige er utsprunget gang på gang gjennom de første hundre år av den kjensgjerning at fiender hadde besatt landet, den ene gang dansker og den annen gang russere, det vet enhver svenske, og det er hans stolthet at ifra nedgang førte det til opgang.

Jakob Vik: Då eg fekk utlevert dette framlegg til adresse til den svenske riksdagen, var det som sprang mest i augo det same som hr. Valen nemnde, at dette ikkje var skrive på nynorsk. Eg er sjølv sagt stort set samd i det som har vore klandra um ortografien her; men når det skal rettast, er det ikkje noko å tala meir um, og um teksta elles vil eg ikkje segja større. Det kann vera rett, som hr. Hambro sa, at det ikkje er verdt å underkjenna seg sjølv for mykje når ein skal helsa andre; men eg trur det hadde vore verdigare for Noregs

Storting i dag at det som ein jambyrdig institusjon hadde helsa sitt frendefolk på nynorsk, det mål som vert landet sitt framtidsmål; det er vel ikkje nokon her i denne sal som ikkje trur det. Det hadde vore det verdigaste. Me har mykje krangel um målforma innanfor landet; men utetter burde me stå samla um det nasjonale norske mål.

Presidenten: Presidenten går ut fra at den opleste adresse har fått Stortingets tilslutning.

Presidenten vil vidare foreslå at den refererte adresse blir trykt i Stortingstidende og at den offentliggjøres så snart den er overlevert den svenske riksdag, - og anser det som enstemmig vedtatt.

Presidenten vil nu foreslå at der ved sak nr. 1 og 2 på kartet gis adgang til å være til stede for ekspedisjonschef Nissen og sekretær Sverdrup Thygeson, og ved sak nr. 1 også for direktør Giverholt-Hanssen og handelsråd Johannessen - og anser dette for enstemmig vedtatt.

Sak nr. 1.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående de ved varebetalingsoverenskomsten med Tyskland opsatte protokoller av 6 september og 31 desember 1934 (Innst. S. J.).

Om saken i sin almindelighet uttalte

Alvestad: Denne innstilling er jo enstemmig og jeg vil derfor ikke opta noen særlig debatt om innstillingen angående clearingordningen i sin almindelighet; men da dette møte er satt for lukkede dører, vil jeg bare her kanskje sterkere enn man kunde si det for åpne dører, få lov til å understreke hvad komiteen peker på i innstillingen, at fiskeriene på grunn av de særlige forhold de arbeider under, fremdeles må bli spesielt tilgodesett med betalingsmidler for oprettholdelse av fiskeeksporten. Når jeg understreker dette, er det ikke på noen som helst måte for å sette næring op mot næring. Jeg er klar over de vanskeligheter som clearinggen byr på, og jeg går også ut fra at det er et ønske hos alle at Norges normale vareomsetning blir oprettholdt så langt som overhodet mulig like overfor det tyske marked. Angående clearingavtalen med Tyskland vil jeg like overfor så vel Utenriksdepartementet som Handelsdepartementet og fiskeridirektøren få lov til å si at jeg vet at der fra forskjellige hold er gjort forestillinger for å få utvirket en ordning, slik at fiskeriprodukter i størst mulig utstrekning tilgodesees og ikke blir hemmet så alvorlig som tilfelle er nu. Disse fiskeriar artikler er jo regulær norsk eksport, og Tyskland har vært vår største avtager av disse produkter, og derfor er det ganske naturlig at fiskerinæringen ser med bekymring på ethvert inngrep i en slik regulær eksport, og mener at enhver ny ting som kommer med i omsetningen, kommer til fortrenghet for dens interesser. Jeg vil ha nevnt dette uten dermed i ringeste måte å ville si noe ufordelaktig om de andre næringers eksportinteresser.

Jeg vil også i forbindelse med denne sak peke på en annen ting som eksportørene utsettes for, det gjelder avregningen ved

salg til Tyskland. Nu gjelder, så vidt jeg forstår, en sådan ordning at eksportørene utsettes for tap ved avregningen fordi den kurs som legges til grunn for avregningen, er den kurs som var gjeldende dagen før utbetalingen til eksportørene finner sted. Det er blitt henstillet at man skulde søke å få innført den samme ordning for vårt land som Sverige og andre land har i sine clearingbestemmelser: at kjøpernes innbetalingsdag skal legges til grunn for avregningen. Jeg vil derfor benytte anledningen til å spørre om det fra norsk side er forsøkt å få istand en slik ordning, og med hvilke resultater. Og i motsatt fall, om man kan vente at der fra regjeringens side vil bli forsøkt å få en forandring av disse forhold? Jeg skal ikke si mere nu, før jeg hører om finansministeren eller andre kan svare på det jeg har spurt om.

Komiteen hadde innstillet:

Protokoll av 6 september og 31 desember 1934 til overenskomst angående betalingsordningen i vareutvekslingen mellom Norge og Tyskland vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 2.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående beretning om Garantikassen for Sparebankers virksomhet i 1934 (Innst. S.M.).

Komiteen hadde innstillet:

St.med. nr. 30 for 1935 vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 3.

Innstilling fra militærkomiteen angående kystartilleriets budgett fra budgettåret 1 juli 1935 - 30 juni 1936 (Innst. S. L.).

Komiteen hadde innstillet:

I.

For budgetterminen 1935-36 bevilges under utgifter:
Kap. 965.
Kystartilleriets bevegning og materiell.
Tit. 2. Ammunisjon, Oslofjord festning,
overførbar, anslagsbeløp kr. 48 260,00

II.

For budgetterminen 1935-36 bevilges under inntekt:

Kap. 2743.

Overført fra fredsmidler (kullkonto for befestningene), anslagsbeløp kr. 48 260,00

Alb. Christiansen: Som det fremgår av innstillingen, har arbeiderrepresentantene i komiteen stemt imot dette beløp. Vi finner ikke grunn til å gå med på et beløp til ammunisjon for Oslofjordens befestninger. Der skal jo meget mere til, hvis man skal få noe effektivt, og det er jo også meningen at dette skal være en begynnelsesbevilgning; men vi finner allikevel ikke noen grunn til å stemme for denne bevilgning, så vi kommer til å stemme imot den.

Sverdrup (komiteens ordfører): Denne sak gjelder å skaffe noe ammunisjon til 4 kanoner, som nu er på plass på Rauer for Oslofjord festning. Det resonnerer, at man ikke vil gå med på dette fordi man ikke hermed har fått all ammunisjon, kan ikke holde, idet noe ammunisjon er bedre enn ingen, og det er klart at for kr. 48 000 får man noen skudd. Jeg skylder også å gjøre oppmerksom på, at siden innstillingen blev avlevert, har vi fått en skrivelse fra kommanderende admiral, hvor han gjør oppmerksom på, at da der ikke er ferdiglaborert ammunisjon til dette batteri borte på Rauer, så har kommanderende admiral ikke kunnet føre opp dette batteri i mobiliseringsfordelingen for inneværende år, for 1935. Jeg kan ikke skjønne annet enn at har man først gått til å innstallere kanoner på en festning, så må man også være med på å fabrikere ammunisjon til dem, hvis man ikke mener at festningen overhodet er overflødig og vil rasere den. Der ligger med andre ord et prinsipp i dette, det er ikke bare det å spare pengene i øieblikket.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes mot 56 stemmer.

Sak nr. 4.

Innstilling fra militærkomiteen om Marinens flyvemateriell (Innst. S. N.).

Komiteen hadde innstillet:

Sakens dokumenter (Dok. D) vedlegges protokollen.

Sverdrup (komiteens ordfører): Foranledningen til at denne sak er kommet frem for Stortinget, er den flyveulykke som skjedde på Horten 25 august 1933, hvor dessverre to menneskeliv gikk tapt.

Hvad angår det strafferettslige spørsmål, er det i inneværende års proposisjon for Marinen redegjort for at politimesteren har henlagt dette, og saken er for så vidt ute av verden. Men for å undersøke hvorvidt lignende ulykker kan forebygges for fremtiden, har Forsvarsdepartementet nedsatt en komite bestående av mennesker utenfor Marinens flyvevesen, med et bundet mandat som man finner i Dok. D, s. 4, og det går ut

på "å undersøke i hvilken tilstand det i Marinens flyvevåben benyttede materiell befinner sig. Enn videre om den måte hvorpå flyvemateriellet tilsees og vedlikeholdes er betryggende og om de regler for eftersyn så vel under den tid de står ubenyttet som når de benyttes under øvelser og trening er forsvarlige."

Konklusjonen fra denne komite går ut på at

"Marinens flyvemateriell tilsees og vedlikeholdes fullt betryggende og på den mest forsvarlige måte. Den største del av materiellet er imidlertid så gammelt og dets brukstekniske tilstand så lite tidsmessig at det ikke kan fylle sin oppgave i krig og heller ikke kan by den sikkerhet for personellet som tiden nu krever."

For videre å forklare denne komites konklusjon har så Forsvarsdepartementet sendt en skrivelse til militærkomiteen, hvori det redegjør nærmere for de forskjellige forhold i Marinens flyvevesen, og det fremgår av denne at Marinen for tiden har 19 stykker fly som kan gis betegnelsen krigsmaskiner. I samme åndedrag gjør departementet oppmerksom på at i henhold til den nye organisasjon som blev vedtatt i 1933 og som trådte i kraft i 1934, skulde Marinen ha 64 krigsfly. Dessuten gjør departementet oppmerksom på at "Hvad øvelsesfly (skole- og treningsfly) angår, fremholder Flyvevåbenet at det med det nuværende antall (i alt 7 maskiner) ikke er mulig å la flyvepersonellet få den nødvendige utdanning." Heri ligger efter min mening en pekepinn om at dette kanskje kan være en av årsakene til det beklagelige flyveuheld, og det er klart, at hvis man ikke sørger for at Marinens flyvevesen har tilstrekkelig treningsmateriell, vil personellets øvelse, dets dyktighet, stå i forhold til det. Siden dette Dok. D. blev trykt, er det imidlertid oplyst at Marinen i år har kjøpt ikke 1 Breda-fly, som det står på s. 2, men har under bestilling 5 Breda-fly i Italia. Det er typiske treningsmaskiner, som skal brukes nettop i dette øiemed, og dermed er jo for så vidt denne side av saken noe bedre enn det ser ut til efter Dok. D. eller rettere sagt: departementets skrivelse.

Som konklusjon sier departementet at der hvert år til nybygging av fly kreves kr. 830 000 plus kr. 300 000 i vedlikehold for å bringe vårt flyvemateriell i Marinen op til 39 stykker, mot idag 19 stykker, i løpet av en 5-årsperiode. Det vil altså si 39, mens organisasjonen forutsetter 64 fly. Normalbudgettet som blev vedtatt, forutsetter til nybygging kr. 500 000 om året. Det vil med andre ord si at det blir en svikt på kr. 380 000, hvis man i det hele tatt skal kunne utbygge organisasjonen og komme frem, idet flyvevesenet selv sier at de bevilgninger som årligårs har vært gitt i de senere år, overhodet ikke levner noen mulighet for utvikling, men bare for vedlikehold av det antall fly man for tiden har. Grunnen til dette angis å være, at efter som utviklingen i flyvevåbenet har skredet frem fra år til år, er maskinene blitt dyrere ved at hestekrefter og størrelse er øket. - Så kommer konklusjonen:

"Man vil herav forstå at det ikke vil være mulig med det i normalbudgettet opførte beløp på kr. 500 000 til nybygging av fly å skaffe det i nyorganisasjonen forutsatte antall av 64 krigsfly foruten skole- og treningsfly."

Jeg vil slutte med å henstille til den ærede forsvarsminister å ha disse ting i erindring når han opsetter neste års budgett for Marinen.

Olsen-Hagen: Jeg finner ikke noen grunn til å opta noen debatt om marinens flyvemateriell, skjønt det kunde være fristende, spesielt nu efter at man har trykt disse dokumentene. Som man vil se av innstilling S. nr. 9, har et mindretall i komiteen stemt for at disse dokumenter skulde legges frem på presidentens bord og ikke trykkes. Jeg vil gjerne forklare årsaken til at vi har tatt det standpunkt. Det som nu fremlegges i hemmelig dokument D og finnes fra side 6, altså II, forelå da vi behandlet årets marinebudgett. Det var oversendt oss fra Forsvarsdepartementet som utrykt dokument, og forelå da blandt de dokumenter som ledsaget marinebudgettet. Hvis det var så om å gjøre for Forsvarsdepartementet å få dette bekjent for Stortingets medlemmer, burde initiativet til trykning være kommet derfra. Men når Forsvarsdepartementet - daværende statsråd Kobro - ikke hadde funnet å kunne trykke dokumentet, mente vi i mindretallet at det ikke var nødvendig å la det trykke. Spørsmålet om trykning kom op da den neste redegjørelse om marinens flyvemateriell, skrivelsen av 20 februar 1935, kom til Stortingets militærkomite, og da mente flertallet at man skulde trykke hele saken. Jeg har i og for sig ikke noe imot at dette fremlegges som trykt dokument. Men i og med at det av komiteen fremlegges som trykt dokument, måtte det jo være som hemmelig dokument. Den som har fulgt med i avisene nu, og jeg legger til: den som har fulgt med i høireavisene, vil imidlertid ha opdaget at så å si alt det som finnes i dette hemmelige dokument, allerede er publisert der, og det til og med fra kommanderende admiral. Når det er tilfellet, finner jeg ikke noen som helst grunn til at dette skal være hemmelig, og jeg vil tillate mig å henstille til presidentskapet at det gir pressen adgang til å se disse dokumenter.

Sverdrup: Jeg vil med en gang gjøre opmerksom på, at jeg tror min ærede kollega, hr. Olsen-Hagen, tar feil når han angir kommanderende admiral som kilde for de opplysninger som er fremkommet i pressen. Jeg tror han sikter til et intervju med kommandør Bruusgaard om Marinens flyvevesen.

Olsen-Hagen: Det er riktig, jeg tok feil der.

Sverdrup: Hvad angår spørsmålet om disse dokumenter inneholder noe hemmelig, så kan jeg for så vidt være enig med hr. Olsen-Hagen: jeg har ikke kunnet finne at de inneholder noe hemmelig. Men i og med at de er fremkommet fra departementet påstemplet "Hemmelig", har vi vært nødt til å behandle dem på den måte.

Olsen-Hagen: Jeg tillater mig å fremsette forslag om at dokumentene blir offentliggjort.

Sverdrup: Da måtte selvfølgelig også debatten offentliggjøres i forbindelse med disse dokumenter.

Olsen-Hagen: Ja, efter presidentskapets nærmere bestemmelse.

Presidenten: Hr. Olsen-Hagen har fremsatt forslag om at de hemmelige dokumenter samt debatten vedrørende nærværende sak blir å offentliggjøre efter presidentskapets nærmere bestemmelse.

Alf Mjøen (komiteens formann): Det er intet til hinder for at det kan offentliggjøres.

Anderssen-Rysst: Jeg kan frafalle ordet, for det var bare min mening å spørre om komiteens stilling til offentliggjørelse.

Votering:

1. Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.
2. Olsen-Hagens forslag bifaltes enstemmig.

Referat:

Kgl. meddelelse om noteveksling mellem Norge og Frankrike av 3 april 1935 angående handelsforbindelsene mellem de to land.

Enst.: Tilstilles utenriks- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten: Før møtet for lukkede dører heves, vil presidenten gjøre opmerksom på angående de omhandlede gaver som skal overleveres den svenske riksdag, antagelig på tirsdag, at vi har anmodet pressen om at det ikke må bli offentliggjort noe om den sak før gavene er overlevert, og presidenten går selvfølgelig ut fra at de nærværende i denne forsamling også er opmerksom på det.

Protokollen blev derefter oplest uten å foranledige noen bemerkning.

Møtet hevet kl. 17.45.